

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 3/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 17 april 2001 en proposition med förslag till lag om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (RP 26/2001 rd) till lagutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har förvaltningsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet lämnat utlåtanden i saken. Utlåtandena ingår som bilaga till betänkandet (FvUU 8/2001 rd och ShUU 6/2001 rd).

Sakkunniga

Utskottet har hört

- direktör för juridiska enheten Paavo Siltanen, Brottspåföljdsverket
- konsultative tjänstemannen Riitta-Maija Jouttimäki och överläkare Maarit Kokki, social- och hälsovårdsministeriet
- generaldirektör Markku Salminen och överläkare Leena Arpo, fångvårdsväsendet
- direktör Anna-Katrina Grönholm, Helsingfors fängelse

- överläkare Lisbeth Gerlin-Piira, Riihimäki fängelse
- överläkare Juha Myllykangas, Tavastehus fångsjukhus
- specialplanerare Raino Lavikkala, Kriminalvårdsväsendet
- forskaren Pekka Holmström, Folkhälsoinstitutet
- vice direktör Tuomo Tuunainen, Rättsskyddscentralen för hälsovården
- dataombudsmannen Reijo Aarnio, Dataombudsmannens byrå
- generalsekreterare Ritva Halila, Riksomfattande etiska delegationen inom hälso- och sjukvården
- biträdande verksamhetsledare Santero Kujala, Finlands Läkarförbund rf
- huvudförtroendeman Irene Litmanen, Vankeinhoidon Henkilökuntaliitto VHHL ry
- sekreterare Reima Laakso, Vankilavirkailijain Liitto VVL ry
- professor Raimo Lahti.

Dessutom har utskottet fått ett skriftligt utlåtande av docent Lasse Lehtonen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff. I förhållande till den allmänna lagen om behandling av personuppgifter, personuppgiftslagen,

avses lagen innehålla specialbestämmelser om behandlingen av personuppgifter vid verkställighet av straff som riktar sig mot friheten, dvs. fängelsestraff, förvandlingsstraff för böter och

samhällspåföljder, samt vid förvaring i rannsaktionsfängelse. Lagen skall gälla behandling av personuppgifter i brottspåföljdsverket och kriminalvårdsväsendet samt fångvårdsväsendet.

Vid verkställigheten av straff behandlas känsliga uppgifter och därför är det nödvändigt att stifta en speciallag i saken. Personuppgiftslagen är en allmän lag och reglerar därför inte tillräckligt detaljerat de särskilda behoven vid behandling av sådana uppgifter. Den föreslagna lagen skall reglera specialfrågor som hänför sig till behandlingen av personuppgifter vid verkställighet av straff.

I lagen regleras informationsinnehållet i personregister som ingår i brottspåföljdsverkets informationssystem på området för straffverkställighet och principerna för behandling av uppgifterna. Som exempel på sådana personregister kan nämnas det riksomfattande verkställighetsregistret, övervaknings- och verksamhetsregistret, säkerhetsregistret, hälsovårdsregistret och anstaltsbundna ordningsregister, som samtliga innehåller uppgifter om dömda, fångar och intagna i straffanstalter. Fångvårdsväsendet skall under vissa förutsättningar också kunna samla in

information om utomstående personer i register över besökare, besöksförbud och personer som utträtt ärenden. Kriminalvårdsverket skall samla information om dem som dömts till samhällspåföljder i ett samhällspåföljdsregister. Dessutom skall lagen ange de registrerades rättigheter och integritetsskydd till den del det är nödvändigt att komplettera bestämmelserna i den allmänna lagen om behandling av personuppgifter med särskilda omständigheter som hänför sig till straffverkställighet.

I lagen skall ingå en bestämmelse om avvikelser från tystnadsplikten för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. En läkare som vårdar en fånge, eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som förordnats av läkaren, skall under vissa förutsättningar kunna informera direktören för en straffanstalt om en allvarlig smittsam sjukdom hos en fånge, om det enligt den vårdande läkarens bedömning föreligger en särskild fara för att sjukdomen kan sprida sig.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet finner det behövt och angeläget att det föreskrivs i en speciallag om personregister som behövs för verkställighet av straff och om behandling av personuppgifter i övrigt. Lagen kompletterar den allmänna lagen om behandling av personuppgifter, personuppgiftslagen (523/1999). I den föreslagna lagen ingår också bestämmelser om hemlighållande och utlämnande av uppgifter, som kompletterar lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utskottet tillstyrker lagförslaget men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Patientregister

I fångvårdsväsendets patientregister föreslås betydande ändringar. Det föreslagna patientregistret avviker i väsentlig grad från hälsovårdsregistret i övrigt. Men i motiveringen tas inte upp hur de föreslagna bestämmelserna förhåller sig till vare sig lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992), nedan patientlagen, andra författningar om journalhandlingar eller personuppgiftslagen. Av propositionen framgår inte heller vilket slag av förändringar förslaget innebär i de nuvarande journalhandlings- och patientregistren inom hälsovården vid fångvårdsväsendet.

Inom hälsovården vid fångvårdsväsendet tillämpas patientlagen och bestämmelserna om journalhandlingar i lagens 12 §. En yrkesutbildad person och varje verksamhetsenhet inom

hälso- och sjukvården skall göra upp och förvara journalhandlingar enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Enligt 2 § 5 punkten i patientlagen är journalhandlingar handlingar eller tekniska dokument som används, uppgörs eller inkommer i samband med att en patient får vård eller vården ordnas och som innehåller uppgifter om patientens hälsotillstånd eller andra personliga uppgifter. I 11 § i personuppgiftslagen sägs att uppgifter av detta slag är känsliga och att behandlingen av dem i regel är förbjuden. Enligt 12 § 10 punkten i personuppgiftslagen får en verksamhetsenhet inom hälsovården eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården behandla uppgifter som de i denna verksamhet fått om den registrerades hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp eller de vårdåtgärder som gäller honom eller andra uppgifter som är nödvändiga för vården av den registrerade.

I 13 § i patientlagen föreskrivs om hemlighållande och utlämnande av journalhandlingar. För att uppgifter skall få lämnas ut från en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvården måste på några undantagsfall när patientens samtycke inhämtas.

Journalhandlingarna bildar det slag av personregister som avses i personuppgiftslagen och som förs av en verksamhetsenhet eller en yrkesutbildad egenföretagare inom hälso- och sjukvården. Verksamhetsenheterna för hälso- och sjukvård anges i 2 § 4 punkten i patientlagen. Där uppräknas de verksamhetsenheter som nämns i förordningen om fångvårdsväsendet (134/1986) som upphävts i samband med reformen av förvaltningen av straffverkställighet. Bestämmelser om organisationen finns numera i 2 § i lagen om förvaltning av straffverkställighet (135/2001), där sjukhusenheter nämns. Om organisationen för hälsovården för fångar föreskrivs närmare i 29 § statsrådets förordning om förvaltningen av straffverkställighet (275/2001). Enligt paragrafens 2 mom. finns det vid fångvårdsväsendet en primärvårdsenhet för hälsovården för fångar, sinnessjukhuset för fångar samt

sjukhusenheter i samband med straffanstalterna. Alla dessa har numera sitt eget patientregister.

I propositionen föreslås att hela systemet med register skall ändras så att det inte längre är hälsovårdsenheterna som för patientregister, utan att brottpåföljdsverket börjar upprätthålla ett riksomfattande hälso- och sjukvårdsregister för fångvårdsväsendet. Om registrets innehåll föreslås bli föreskrivet i 9 §. I registret skall ingå handlingar eller tekniska upptagningar som används, har upprättats eller inkommit när vården av en fånge eller en intagen i straffanstalt organiseras och genomförs och som innehåller personuppgifter som gäller personens hälsa eller andra personliga uppgifter som har samband med den. Registret kommer alltså att innehålla likadana uppgifter som journalhandlingarna enligt patientlagen.

I samband med reformen av förvaltningen av straffverkställighet har fängelsernas polikliniker slagits ihop till primärvårdsenheter inom fångvårdsväsendet. Därmed har fångvårdsväsendet fyra verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård och var och en av dem har numera också sitt eget patientregister. I propositionen föreslås att brottpåföljdsverket skall vara den registeransvarige för hälsovårdsregistret, vilket betyder att uppgifter i en journalhandling utan patientens samtycke vore tillgängliga för hälsovårdsorganisationen inom hela fångvårdsväsendet oberoende av vilken verksamhetsenhet handlingarna har upprättats i.

Regeringen motiverar inte på något vis varför ett enda riksomfattande hälsovårdsregister skall inrättas inom organisationen för straffverkställighet. Under behandlingen i utskottet har det inte heller anförts tillräckligt goda motiv för denna ordning som avviker från patientregistren inom den allmänna hälso- och sjukvården. Därför menar utskottet att det inte finns någon orsak att inrätta ett riksomfattande hälsovårdsregister inom fångvårdsväsendet.

Utskottet påpekar att 4 punkten om verksamhetsenheter för hälso- och sjukvården i 2 § patientlagen vid lämpligt tillfälle bör ändras i överensstämmelse med gällande reglering av fångvårdsväsendets organisation.

Utlämnande av hälsouppgifter om en fånge

Enligt föreslagna 18 § kan en läkare som vårdar en fånge eller den som intagits i en straffanstalt, eller en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som utsetts av läkaren, efter att ha samtalat med fången eller den intagna för att skydda hälsan och säkerheten för fången eller den som intagits i en straffanstalt eller andra personer, trots sekretessbestämmelserna informera straffanstaltens direktör om HIV-, hepatit B- eller C-infektion eller en sådan allmänfarlig smittsam sjukdom som avses i 4 § 2 mom. lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986) hos fången eller den som intagits i en straffanstalt. Detta kan ske om det enligt bedömning av läkaren som vårdar fången eller den intagna finns en särskild fara för att sjukdomen skall spridas.

I 13 § i patientlagen föreskrivs att uppgifter i journalhandlingar i regel är sekretessbelagda. Dessutom föreskrivs om tystnadsplikt för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården i 17 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994). Konfidentialiteten i vårdförhållandet mellan hälsovårdspersonalen och patienten och den tystnadsplikt som skyddar förhållandet hör till de centrala principerna inom hälso- och sjukvården. Om detta har det givits internationella rekommendationer och anvisningar.

Den föreslagna bestämmelsen, som inskränker tystnadsplikten och urholkar konfidentialiteten i vårdförhållandet, motiveras med behovet att skydda fångens egen, andra fångars och personalens hälsa och säkerhet. De sakkunniga som utskottet har hört har kritiserat den föreslagna paragrafen på medicinska och juridiska grunder.

Det är ytterst viktigt att förebygga spridning av smittsamma sjukdomar, anser utskottet. Det har blivit allt aktuellt att skydda dem som vistas i fängelser mot smittsamma sjukdomar, för enligt fängelsernas hälsovårdsstatistik för 2001 hade ca en tredjedel av fångarna smittats av HIV-, hepatit B- eller hepatit C-infektion. I ett fängelse hade 52 procent av fångarna fått smitta. Det betyder att fångvårdsväsendet spelar en cen-

tral roll i att diagnostisera, behandla och bekämpa spridningen av dessa smittsamma sjukdomar.

Fångarna har mycket aktivt deltagit i frivilliga test, där diagnosen på dessa sjukdomar kan ställas. Om konfidentialiteten urholkas kommer det att minska deras intresse att gå på test eller för att tala om för hälsovårdspersonalen att de bär på smitta, vilket också skulle försvåra behandlingen och eventuellt förebyggande åtgärder.

Den föreslagna bestämmelsen innebär ett avsteg från de allmänna sekretessbestämmelserna inom hälso- och sjukvården, som preciserar skyddet för privatlivet i 10 § i grundlagen. Utskottet har den uppfattningen att det inte är nödvändigt att urholka konfidentialiteten i vårdförhållandet och att inskränka tystnadsplikten på föreslaget vis, eftersom målet att skydda hälsan kan nås också på annat sätt. Därför finns det inget skäl att i hälsovården inom fångvårdsväsendet avvika från allmänna principer och bestämmelser om hemlighållande och utlämnande av patientuppgifter inom hälsovården.

Enligt erhållen utredning uppmanas personalen inom fångvårdsväsendet i sina verksamhetsföreskrifter för konfliktsituationer att ställa sig till varje fånge som om han eller hon vore smittobärande och att se till att skydda sig själv. Eftersom HIV- och hepatitinfektioner är rätt vanliga bland fångar och eftersom det inte är möjligt att ha vetskap om alla infektioner, är det säkraste sättet att undvika infektioner att följa verksamhetsföreskrifterna. Den föreslagna bestämmelsen kan invägga personalen i en omotiverad känsla av säkerhet, som kan leda till minskad benägenhet att iaktta lämpliga förfaringsätt.

Personalen måste också få nödvändiga uppgifter för att kunna skydda sig. Den bestämmelse som utskottet föreslår längre fram hindrar inte att uppgifter av detta slag lämnas ut, eftersom detaljuppgifter om sjukdomar inte är nödvändiga med tanke på skyddet, i motsats t.ex. till uppgifter om hur sjukdomen sprids, hur det går att undvika smitta eller detaljerade anvisningar hur man kan skydda sig.

Detaljmotivering

1 §. Lagens tillämpningsområde. I bestämmelsen sägs att på behandlingen av personuppgifter som när nödvändiga för skötseln av uppdrag vid verkställighet av straff tillämpas förutom bestämmelserna i den föreslagna lagen personuppgiftslagen. I lagförslaget ingår dock bestämmelser som i relation till personuppgiftslagen är specialbestämmelser och som tillämpas i stället för personuppgiftslagen. Dessutom gäller en betydande del av bestämmelserna i den föreslagna lagen register som anlitas vid straffverkställighet och utlämnande av uppgifter ur dem. I linje med förvaltningsutskottets utlåtande föreslår utskottet att paragrafen preciseras och kompletteras med en bestämmelse om relationen mellan den föreslagna lagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

2 kap. Brottspåföljdsverkets personregister

3 §. Brottspåföljdsverkets riksomfattande personregister. På ovan anförda grunder föreslår utskottet att 3 mom. 4 punkten stryks.

9 §. Hälsovårdsregistret. Utskottet har ovan föreslagit att ett riksomfattande hälsovårdsregister inte skall inrättas inom fångvårdsväsendet och därför bör paragrafen strykas i lagförslaget.

12 §. Registret över personer som uträttat ärenden. Hänvisningsbestämmelsen i 1 mom. måste ses över eftersom utskottet föreslagit att 9 § stryks.

13 § (Ny). Fångvårdsväsendets patientregister. Eftersom utskottet har föreslagit att ett riksomfattande hälsovårdsregister inte skall inrättas inom brottspåföljdsverket, föreslår utskottet att lagförslaget kompletteras med en ny 13 §. Enligt den nya paragrafen skall varje verksamhetsenhet för hälso- och sjukvården inom fångvårdsväsendet föra sitt eget patientregister. I fråga om upprätthållande av patientregister samt utlämnande och annan behandling av uppgifter iaktas vad som föreskrivs i andra lagar och 18 § i denna lag. De viktigaste författningarna ingår i pa-

tientlagen, lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1999), personuppgiftslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Närmare bestämmelser ges i social- och hälsovårdsministeriets förordning om upprättande av journalhandlingar samt om förvaring av dem och annat material som hänför sig till vård (99/2001).

På grund av den nya paragrafen föreslår utskottet att rubriken för 2 kap. ändras, eftersom personregistret enligt 13 § inte upprätthålls av brottspåföljdsverket utan är ett register som upprätthålls av specifika verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården.

14 §. Behandling av känsliga uppgifter. Utskottet föreslår att ett överflödigt ord stryks i den finska texten i 1 mom. 2 och 3 punkterna. Den svenska texten påverkas inte.

15 §. Behörighet att behandla uppgifter. Meningen om hälsovårdsregistret i 2 mom. måste strykas.

16 §. Utlämnande av uppgifter ur brottspåföljdsverkets personregister. Utskottet har föreslagit att 1 § preciseras med en bestämmelse om den inbördes relationen mellan denna lag och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och därför kan 1 mom. strykas som obehövligt.

I föreslagna 2 mom. föreskrivs om rätt för brottspåföljdsverket att lämna ut uppgifter ur fångvårdsväsendets verkställighetsregister och övervaknings- och verksamhetsregister till en annan myndighet och till Folkpensionsanstalten. Enligt momentets 1 punkt får verket lämna ut sådana uppgifter till polisen som är nödvändiga för polistillstånd eller godkännande som kräver att personen i fråga är pålitlig.

Förvaltningsutskottet påpekar i sitt utlåtande att bestämmelsen i 1 punkten måste samordnas med regeringens proposition RP 43/2001 rd med förslag till säkerhetsutredningar och vissa lagar som har samband med den. Lagen om säkerhetsutredningar (177/2002) träder i kraft den 1 september 2002. I lagen föreskrivs om bedömning av en persons pålitlighet bland annat när det gäl-

ler att välja personer för uppgifter som ger tillgång till sekretessbelagd information. Däremot gäller lagen inte det slag av pålitlighetsbedömningar som polisen gör inom ramen för olika tillståndsförfaranden då den antingen skall bevilja tillstånd eller lämna utlåtanden i tillståndsförfarande. Därför överlappar den föreslagna bestämmelsen inte lagen om säkerhetsutredningar och därmed finns det inte heller något behov av samordning.

Med stöd av 2 mom. 11 punkten får brottspåföljdsverket i sin egenskap av registeransvarig lämna ut uppgifter ur verkställighetsregistret till Folkpensionsanstalten för behandling av pensions-, sjukförsäkrings- och arbetslöshetsförmåner. Social- och hälsovårdsutskottet har ansett bestämmelsen alltför snäv, eftersom uppgifter om vistelse i en straffinrättning kan behövas också till exempel i bostadsbidragsärenden, studiestödsärenden och militärunderstödsärenden. Lagutskottet föreslår därför att bestämmelsen omformuleras så att den blir mera generell.

I 3 mom. föreskrivs om utlämnande av uppgifter genom teknisk anslutning. Med stöd av förvaltningsutskottets utlåtande föreslår utskottet att det som sägs om avtal i slutet av bestämmelsen stryks. Eftersom utskottet föreslår att paragrafens 1 mom. stryks bör momentets hänvisningsbestämmelse justeras.

Till slut föreslår utskottet att paragrafrubriken preciseras så att den gäller utlämnande av uppgifter ur verkställighetsregistret och ur övervaknings- och verksamhetsregistret. Genom namnändringen preciseras paragrafens relation till 17 §.

17 §. Utlämnande av uppgifter ur säkerhetsregistret. I paragrafen föreskrivs om utlämnande av uppgifter ur säkerhetsregistret. Förvaltningsutskottet har föreslagit en precisering av lydelsen. Med hänsyn till att relationen mellan paragrafen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet inte är helt klar, föreslår lagutskottet att paragrafen preciseras.

I säkerhetsregistret samlas uppgifter som är nödvändiga för förebyggande och utredande av

kriminalitet som äger rum i fängelset, organiseras från fängelset eller utövas under fängelsetiden. Enligt paragrafmotiveringen bör tröskeln för att lämna ut uppgifter ur registret vara hög på grund av registrets exceptionella karaktär. I motiveringen poängteras att uppgifterna får användas för att förebygga eller utreda begångna brott eller planerade brott och extraordinära händelser som äventyrar säkerheten i straffanstalten.

I bestämmelsen föreslås dock att uppgifter kan lämnas ut också till utlänningsverket. Men det ingår inte i utlänningsverkets uppgifter att utreda eller förebygga brott. Utskottet föreslår att utlänningsverket stryks i bestämmelsen.

18 §. Utlämnande av uppgifter ur hälsovårdsregistret. På ovan anförda grunder föreslår utskottet att paragrafen ändras så att den läkare som svarar för vården av fångar eller en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som utsetts av läkaren med skriftligt samtycke av en fånge eller den som intagits i en straffanstalt kan informera straffanstaltens direktör eller en person som utsetts av direktören om omständigheter som har med fångens hälsotillstånd eller vård att göra. Ett villkor är att läkaren anser informationen behövlig med tanke på den intagnas vård, bemötande eller säkerhet eller för att skydda hälsan och säkerheten för andra fångar eller personalen.

Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras med ett nytt 2 mom. Enligt detta får utan skriftligt samtycke av en fånge eller den som intagits i en straffanstalt endast uppgifter som inte anger sjukdomens art lämnas ut till någon annan än en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården vid fångvårdsväsendet.

Vidare föreslår utskottet att paragrafen kompletteras med ett nytt 3 mom., som föreskriver om rätt för en person som fått uppgifter att lämna ut dem till någon annan tjänsteman vid straffanstalten. Dessutom måste paragrafrubriken ändras i överensstämmelse med föreslagna nya 13 §.

20 §. *Erhållande och utlämnande av uppgifter om verkställighet av samhällspåföljder i vissa situationer.* I paragrafens 2 mom. föreskrivs om rätt för kriminalvårdsväsendet att utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter som behövs vid verkställighet av samhällspåföljder. Av momentet framgår inte hur det ställer sig till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och därför föreslår utskottet att momentet kompletteras. Vidare bör bestämmelsen preciseras med att det gäller utlämnande av uppgifter till den instans som svarar för verkställigheten av samhällspåföljder.

27 §. *Straffbestämmelser.* Eftersom utskottet har föreslagit att 16 § 1 mom. stryks måste hänvisningsstadgandet som gäller straffbestämmelsen i 16 § ses över.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår laguskottet

att lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Lag

om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om *förande av personregister och annan* behandling av personuppgifter som är nödvändiga för skötseln av uppdrag vid verkställighet av straff samt andra uppdrag som ankommer på brottspåföljdsverket, kriminalvårdsväsendet och fångvårdsväsendet. *Om inte annat föreskrivs i denna lag tillämpas på hemlighållande och utlämnande av personuppgifter lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt på annan behandling av personuppgifter (utesl.) personuppgiftslagen (523/1999).*

2 § (Som i RP)

2 kap.

Personregister för straffverkställighet

3 §

Brottspåföljdsverkets riksomfattande personregister

(1 och 2 mom. som i RP)
Fångvårdsväsendets informationssystem omfattar följande riksomfattande personregister:
1) verkställighetsregistret,
2) övervaknings- och verksamhetsregistret,
3) säkerhetsregistret.
(utesl.)
(4 mom. som i RP)

4—8 § (Som i RP)

9 § (Utesl.)

9—11 (10—12) § (Som i RP)

12 (13) §

Ordningsregistret

Förutom för det riksomfattande register inom fångvårdsväsendet vilket avses ovan i 6—11 § får en straffanstalt för ordnande av övervakning och upprätthållande av anstaltsordning vid behov samla in uppgifter för ett ordningsregister som är underställt det övervaknings- och verksamhetsregister som avses i 7 §. För registret får samlas in nödvändiga uppgifter som hänför sig till övervakningen av en fånge eller anstaltsintagen och till hans eller hennes verksamhet, såsom tills vidare överifierade uppgifter i samband med övervakningen av en person eller av fängelset. Vad gäller information som lagras i registret, skall graden av tillförlitligheten i uppgifterna antecknas.

(2 mom. som i RP)

13 § (Ny)

Fångvårdsväsendets patientregister

Fångvårdsväsendets verksamhetsenheter för hälso- och sjukvården för var sitt patientregister. Angående förande av patientregister samt utlämnande ur och annan behandling av uppgifter i registret gäller vad som särskilt föreskrivs i 18 § och i någon annan lag.

3 kap.

Principer för behandling av uppgifter

14 §

(Som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)

15 §

Behörighet att behandla uppgifter

(1 mom. som i RP)

Uppgifterna i säkerhetsregistret får behandlas endast av sådana tjänstemän vid brottspåföljdsverket eller fångvårdsväsendet som särskilt utsetts av brottspåföljdsverket. (*Utesl.*)

16 §

Utlämnande av uppgifter ur verkställighetsregistret samt övervaknings- och verksamhetsregistret

(1 mom. *utesl.*)

Utöver vad som föreskrivs i 29 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i övrigt i nämnda lag får den registeransvarige (utesl.) trots bestämmelserna om hemlighållande av uppgifter ur fångvårdsväsendets verkställighetsregister och övervaknings- och verksamhetsregister lämna ut uppgifter som gäller dömda, fångar och dem som intagits i en anstalt och som är nödvändiga för

1) polisen för förebyggande, utredning och åtalsprövning av brott eller för ett sådant polis-tillstånd eller godkännande som kräver att personen i fråga är pålitlig,

2) utlänningsverket för behandling av uppehålls- eller arbetstillstånd eller utvisnings-, avvisnings-, asyl- eller medborgarskapsfrågor,

3) rättsregistercentralen för vidtagande av åtgärder som riktar sig mot förmögenhet och för verkställighet av förvandlingsstraff,

4) utsökningsväsendet för genomförande av utsökning och verkställighet av straff,

5) stämmingsmannen för delgivning av stämning,

6) allmänna åklagaren för behandling av åtal,

7) domstol för behandling av brottmål,

8) tullmyndigheterna för förebyggande och utredande av tullbrott,

9) gränsbevakningsmyndigheterna för övervakning av gränser och gränsområden samt förebyggande av brott,

10) militärmyndigheterna för förande av värnplikregister samt för huvudstabens undersökningsavdelning för förande av försvarsmaktens säkerhets- och straffuppgiftsregister, samt

11) Folkpensionsanstalten *för tillhandahållande av förmåner som anstalten enligt lag skall verkställa.*

Uppgifter som avses ovan i 1 mom. kan lämnas genom teknisk anslutning (*utesl.*).

(4 mom. som i RP)

17 §

Utlämnande av uppgifter ur säkerhetsregistret

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kan (utesl.) uppgifter i säkerhetsregistret trots sekretessbestämmelserna lämnas ut ur fångvårdsväsendets säkerhetsregister (utesl.) till polisen, huvudstabens undersökningsavdelning, tullen och gränsbevakningen (utesl.) för ändamål som motsvarar säkerhetsregistrets syfte. När uppgiften lämnas ut, skall dess tillförlitlighetsgrad uppges.

18 §

Utlämnande av uppgifter ur patientregistret

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag om utlämnande av uppgifter ur patientregistret kan en läkare som svarar för hälso- och sjukvården för fångar eller en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som utsetts av läkaren med skriftligt samtycke av en fånge eller den som intagits i en straffanstalt informera fängelsets direktör eller en tjänsteman som utsetts av direktören om omständigheter som har med den berörda personens hälsotillstånd eller vård att göra och som läkaren anser det behövt att informera om med tanke på personens vård eller bemötande eller egen säkerhet eller för att skydda andra fångars och personals hälsa och säkerhet.

Utan skriftligt samtycke av den berörda personen får endast sådana uppgifter som avses i 1 mom. och som inte anger sjukdomens art eller någon annan detalj om personens hälsotillstånd eller vård lämnas ut till andra personer än yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. (Nytt)

En tjänsteman som fått uppgifter enligt 1 mom. om en fånges eller anstaltsintagens hälsotillstånd får lämna uppgifter bara till en sådan tjänsteman vid fängelset som nödvändigt behöver uppgifterna i tjänsten. (Nytt).

19 §

(Som i RP)

20 §

Erhållande och utlämnande av uppgifter om verkställighet av samhällspåföljder i vissa situationer

(1 mom. som i RP)

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kan kriminalvårdsväsendet (utesl.) trots sekretessbestämmelserna (utesl.) till en privat sammanslutning, stiftelse eller person som sköter verkställigheten av samhällspåföljder lämna ut uppgifter som behövs för verkställigheten.

4 kap.

Den registrerades rättigheter

21—23 §

(Som i RP)

5 kap.

Datasäkerhet och förvaring av uppgifter

24—26 §

(Som i RP)

LaUB 3/2002 rd — RP 26/2001 rd

6 kap.

Särskilda bestämmelser

27 §

Straffbestämmelser

Straff för brott mot bestämmelserna om utlämnande av uppgifter som skall hemlighållas enligt 16 § 1 mom., 17 eller 18 § eller 20 § 2

mom. döms ut enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen (39/1889), om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller om inte strängare straff för den bestäms någon annanstans i lag.

(2 mom. som i RP)

28 och 29 §
(Som i RP)

Helsingfors den 14 mars 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Paula Lehtomäki /cent
Kari Myllyniemi /cent

Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänst
Tero Rönni /sd
Mauri Salo /cent
Timo Seppälä /saml
Marja Tiura /saml
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.

RESERVATION 1

Motivering

För att garantera fängelsepersonalens säkerhet bör 18 § föreskriva att den läkare som ansvarar för fångarnas hälso- och sjukvård är skyldig att lämna de uppgifter om en fånges hälsotillstånd till fängelsedirektören som är nödvändiga för att skydda personalens hälsa och säkerhet.

Förslaget

På grundval av det ovanstående föreslår jag

att 18 § i betänkandet godkänns med följande ändringar:

18 §

Utlämnande av uppgifter ur patientregistret

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag om utlämnande av uppgifter ur patientregistret *skall* en läkare som svarar för hälso- och sjukvården för fångar eller en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som utsetts av läkaren med skriftligt samtycke av en fånge eller den som intagits i en straffanstalt informera straffanstaltens direktör eller en tjänsteman som utsetts av direktören om omständigheter som har med den berörda personens hälsotillstånd eller vård att göra och som läkaren anser det behövt att informera om med tanke på personens vård eller bemötande eller egen säkerhet eller för att skydda andra fångars och personalens hälsa och säkerhet.

(2 mom. *utesl.*)

(2 mom. som 3 mom. i LaUB)

Helsingfors den 14 mars 2002

Sulo Aittoniemi /alk

RESERVATION 2

Motivering

I det stora hela har lagutskottet lyckats med sin intention i sitt betänkande. Men utskottet visar inte tillräckligt stor respekt för justitieministeriets lagberedningsarbete och beaktar inte att ministeriet baserar sin proposition på en omfattande remissrunda.

Vår reservation gäller först och främst 3, 9 och 18 §. Resten av de föreslagna ändringarna är redaktionella.

3 §. *Brottsåtgärdsverkets riksomfattande personregister och 9 §. Hälsovårdsregistret.* Efter omröstning bestämde lagutskottet att 3 § 3 mom. ändras och att 9 § stryks i lagförslaget. Vi anser att lagutskottet inte motiverar ändringarna i tillräcklig omfattning. Om ändringarna görs uppstår det onödiga problem mellan fängelseenheterna och inte minst mellan de enheter som vårdar fångar. Utan samtycke från fången får enheterna inte lämna ut uppgifter om fångens hälsa. I värsta fall leder detta till att mycket dyra undersökningar i många fall görs om. Det finns inga vettiga skäl för att göra så.

Det är förbluffande att fängelserna sinsemellan har rätt att utväxla information om fångars hälsa och att det inte uppfattas som kränkning av fångarnas rättssäkerhet eller av lagbestämmelserna. Men när det gäller de vårdgivande institutionerna är läget plötsligt ett helt annat.

3 kap. 18 §. Utskottet har ändrat sin inställning till paragrafen mest varje vecka. Den ena dagen ville utskottet stryka paragrafen och den andra dagen var det de sakkunnigas formuleringar som gällde. När de auktoritativa experterna föreslog en mer generös formulering än utskottet vågade sig på, ville utskottet plötsligt inte godkänna förslagen. Justitieministeriet kom med ändringar till den ursprungliga propositionen, och de hade varit helt acceptabla. Men inte ens de förslagen dög åt utskottet efter en omröstning. Utskottet hade en negativ inställning trots att två sakkunniga föreslog en ännu generösare formulering.

Om paragrafen står fast kommer den att vara en stor risk för dels andra fångars, dels personalens hälsa och säkerhet. Därför är det viktigt att närmare information om fångars hälsa får ges ut till andra än yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, när detta är nödvändigt. Vi bör också notera att Sverige har en likadan paragraf som är förpliktande för hälsovårdspersonalen. Hos oss skulle paragrafen fortfarande tillåta fri prövning.

Förslag

På grundval av det ovanstående föreslår vi

att lagförslaget i betänkandet godkänns med följande ändringar:

Lag**om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 och 2 §
(Som i LaUB)

2 kap.

Personregister för straffverkställighet

3 §

*Brottspåföljdsverkets riksomfattande
personregister*

(1 och 2 mom. som i LaUB)

(3 mom. som i RP)

(4 mom. som i LaUB)

4—8 §

(Som i LaUB)

9 § (Ny)

Hälsovårdsregistret

(Som 9 § i RP)

10—12 §

(Som 9—11 i LaUB)

13 §

Ordningsregistret

Förutom för det riksomfattande register inom fångvårdsväsendet vilket avses ovan i 6—12 § får en straffanstalt för ordnande av övervakning och upprätthållande av anstaltsordning vid behov samla in uppgifter för ett ordningsregister som är underställt det övervaknings- och verksamhetsregister som avses i 7 §. För registret får samlas in nödvändiga uppgifter som hänför sig till övervakningen av en fånge eller anstaltsintagen och till hans eller hennes verksamhet, såsom tills vidare överifierade uppgifter i samband med övervakningen av en person eller av fängelset. Vad gäller information som lagras i registret, skall graden av tillförlitligheten i uppgifterna antecknas.

(2 mom. som i LaUB)

13 §

(Utesl.)

3 kap.

Principer för behandling av uppgifter

14 §

(Som i LaUB)

15 §

Behörighet att behandla uppgifter

(1 mom. som i LaUB)

(2 mom. som i RP)

16 och 17 §

(Som i LaUB)

18 §

Utlämnande av uppgifter ur hälsovårdsregistret

Bestämmelser om sekretess för uppgifter i de patientjournaler som avses i denna lag finns i andra lagar.

Med skriftligt samtycke från en fånge eller en intagen på straffanstalt kan den läkare som ansvarar för fångarnas hälso- och sjukvård eller en person som läkaren bemyndigar lämna ut uppgifter om fångens hälsotillstånd eller behandlingen av fången till fängelsedirektören eller en person som fängelsedirektören förordnar, om läkaren anser detta nödvändigt för behandlingen eller bemötandet av fången eller för fångens säkerhet eller för de andra fångarnas och personalens hälsa och säkerhet.

Utan skriftligt samtycke från fången får bara de uppgifter som avses i 2 mom. och som inte avslöjar sjukdomens art lämnas ut till annan personal vid fångvårdsanstalten än yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, om det inte med avseende på ärendets art är nödvändigt att lämna ut informationen.

(4 mom. som 3 mom. i LaUB)

19 och 20 §

(Som i LaUB)

LaUB 3/2002 rd — RP 26/2001 rd

4 kap.

Den registrerades rättigheter

21—23 §
(Som i LaUB)

5 kap.

Datasäkerhet och förvaring av uppgifter

24—26 §
(Som i LaUB)

6 kap.

Särskilda bestämmelser

27—29 §
(Som i LaUB)

Helsingfors den 14 mars 2002

Kari Myllyniemi /cent
Mauri Salo /cent